

У К Р А Ї Н А
ВЕЛИКОБИЧКІВСЬКА СЕЛИЩНА РАДА РАХІВСЬКОГО РАЙОНУ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
Р І Ш Е Н Н Я

ПРОЄКТ

від __ вересня 2025 року №
селище Великий Бичків

**Про затвердження Стратегії інтеграції
та підтримки внутрішньо переміщених
осіб Великобичківської територіальної
громади на період до 2030 року**

Відповідно до статей 34, 51, 52 та 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закону України „Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, указа Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 р. № 312-р „Про схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023 – 2025 роках”, з урахуванням Протоколу №3 від 29.07.2025 року засідання Ради з питань внутрішньо переміщених осіб при Великобичківській селищній раді, з метою створення умов для стабілізації, розвитку та інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Великобичківській територіальній громаді на період до 2030 року виконавчий комітет Великобичківської селищної ради

В И Р І Ш И В :

1. Затвердити Стратегію інтеграції та підтримки внутрішньо переміщених осіб Великобичківської територіальної громади на період до 2030 року, що додається.
2. Рекомендувати відділам виконавчого комітету Великобичківської селищної ради здійснювати заходи щодо реалізації Стратегії.
3. Контроль за виконання цього рішення покласти на першого заступника селищного голови Дмитра ІШМОНА.

Селищний голова

Олег БУРСА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

рішенням виконавчого комітеру
Великобичківської селищної ради

від ____ .09.2025 р. № _____

**Стратегія інтеграції та підтримки
внутрішньо переміщених осіб у
Великобичківській територіальній
громаді на період до 2030 року**

ВСТУП

Внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої у 2014 році та повномасштабного вторгнення 2022 року, країна зіткнулася з безпрецедентною внутрішньою міграцією. Станом на вересень 2023 року в Україні налічується близько 3,7 млн внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Зокрема у Великобичківській територіальній громаді було зареєстровано 4410 осіб, станом на серпень 2025 року на території громади проживає 404 особи зі статусом ВПО, що складають 162 родину. Ці люди покинули свої домівки, рятуючись від війни, і нині потребують підтримки та інтеграції в приймаючій громаді.

Досвід з 2014 року показав, що успішна інтеграція ВПО в нові громади потребує системного підходу. Перші хвилі переселенців, що прибули після 2014 року, частково змогли інтегруватися завдяки підтримці держави, міжнародних партнерів та самих громад. Накопичено уроки, зокрема важливість забезпечення житлом та роботою, залучення ВПО до життя громади, подолання дискримінації. Спираючись на цей досвід та враховуючи результати оцінки потреб ВПО 2025 року (статистика, виявлені проблеми та рекомендації), Великобичківська селищна рада розробляє цю Стратегію інтеграції та підтримки ВПО до 2030 року.

Стратегія визначає місію, візію, принципи та стратегічні напрями дій громади щодо інтеграції внутрішньо переміщених осіб. Вона узгоджується з національним законодавством у сфері захисту прав ВПО та доповнює Стратегію розвитку Великобичківської громади. Реалізація положень Стратегії сприятиме соціальній згуртованості, покращенню добробуту як переселенців, так і всіх мешканців громади, та сталому розвитку громади в цілому.

Місія

Місія Стратегії – створити умови для повноцінної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у Великобичківську територіальну громаду, забезпечити гідний рівень їх життя та реалізації потенціалу, сприяти соціально-економічному розвитку громади на засадах єдності та взаємопідтримки. Громада прагне допомогти ВПО подолати наслідки вимушеного переміщення, знайти новий дім, роботу та відчувати себе частиною приймаючої спільноти.

Візія

Візія до 2030 року – Великобичківська громада є згуртованою, відкритою та процвітаючою спільнотою, де внутрішньо переміщені особи повністю інтегровані у життя громади. Вони мають належні умови для проживання, роботи та отримання послуг, беруть активну участь у громадських ініціативах та прийнятті рішень. ВПО та місцеві жителі разом розвивають громаду, взаємно збагачуючи її соціальне та культурне життя. Громада успішно подолала виклики, пов'язані з вимушеним переселенням, перетворивши їх на можливості для зростання і розвитку – «Громада, єдина в різноманітті, сильна підтримкою кожного її члена».

Принципи реалізації Стратегії

Для досягнення візії та місії реалізація Стратегії ґрунтується на таких принципах:

- Повага до прав людини та законність. Дотримання прав і свобод ВПО відповідно до законів України; рівне ставлення та недискримінація переселенців. Кожен переселенець має право на гідне життя, безпеку та розвиток.

- Інклюзивність та рівні можливості. ВПО залучаються до планування та реалізації заходів, їхня думка враховується у процесі прийняття рішень. Забезпечення рівних можливостей доступу до житла, праці, послуг для ВПО, незалежно від статі, віку, стану здоров'я чи походження.

- Соціальна згуртованість та взаємоповага. Взаємодія між ВПО та приймаючою громадою будується на довірі, толерантності, солідарності. Подолання упереджень, запобігання конфліктам та напруженості, формування єдиного колективу громади.

- Комплексність і системність. Проблеми та потреби ВПО вирішуються комплексно – від матеріальної допомоги до психологічної підтримки та інтеграції у громаду. Заходи різних напрямів узгоджені між собою і впроваджуються системно, а не точково.

- Партнерство та співпраця. Тісна координація з обласними та державними органами, міжнародними організаціями, благодійними фондами, громадськими об'єднаннями ВПО. Залучення ресурсів різних рівнів, державно-приватне партнерство для реалізації заходів Стратегії.

- Прозорість та підзвітність. Планування та використання коштів на підтримку ВПО – відкриті для громади. Регулярне інформування про прогрес реалізації Стратегії, публічний моніторинг показників, корегування дій за потреби.

- Орієнтація на стійкі рішення. Перехід від екстреної допомоги до довгострокових рішень: замість тимчасових притулків – постійне житло, замість разових виплат – працевлаштування тощо. Сталий розвиток, щоб до 2030 року ВПО були самодостатні та інтегровані без постійної зовнішньої підтримки.

- Урахування досвіду та потреб. Заходи Стратегії базуються на даних оцінки потреб ВПО (аналіз 2025 року) та враховують уроки попередніх років. Гнучкість – можливість перегляду дій з огляду на зміну ситуації чи нові виклики.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ТА ЦІЛІ

Для реалізації місії Стратегії визначено п'ять основних стратегічних напрямів. Кожен напрям передбачає конкретну ціль, завдання, ключові заходи та індикатори результативності.

Стратегічні напрями охоплюють:

- 1) забезпечення житлом та покращення умов проживання ВПО;
- 2) підтримку у працевлаштуванні та розвитку самозайнятості;
- 3) доступ ВПО до соціальних, медичних, правових та психологічних послуг;
- 4) інтеграцію ВПО у життя громади, участь у прийнятті рішень та подолання упереджень;
- 5) інформаційну політику та залучення ресурсів.

Особливий акцент зроблено на розвитку взаємодії між ВПО та місцевими жителями, залученні самих переселенців до громадських ініціатив і діяльності Ради ВПО (консультативного органу при селищній раді).

Напрям 1. Забезпечення житлом та покращення умов проживання ВПО

Ціль напряму 1: Забезпечити внутрішньо переміщених осіб належним житлом та покращити умови їх проживання, перейшовши від тимчасового розміщення до довгострокових стабільних рішень. До 2030 року жодна родина ВПО в громаді не повинна залишатися без придатного для життя житла, а умови проживання переселенців мають відповідати базовим стандартам безпеки і комфорту.

Основні завдання:

- Оцінка та планування житлових потреб. Створити детальний реєстр потреб ВПО у житлі (з урахуванням складу сімей, наявності вразливих категорій – багатодітні, особи з інвалідністю тощо). На основі оцінки – розробити план задоволення житлових потреб, визначити пріоритетні категорії для забезпечення житлом.

- Розширення фонду тимчасового та постійного житла. Залучити всі доступні ресурси для збільшення житлового фонду громади: реконструювати або переобладнати наявні комунальні приміщення під тимчасове житло для ВПО; сприяти будівництву або придбанню доступного постійного житла (квартир, будинків) для переселенців за рахунок державних субвенцій, міжнародної допомоги чи місцевого співфінансування.

- Фінансова підтримка на житло. Забезпечити інформування та допомогу ВПО в отриманні державних програм підтримки, зокрема субсидій на оренду житла та пільгових кредитів/компенсацій на придбання житла. Розробити місцеву програму (або включити до існуючих програм соцзахисту) часткової компенсації витрат на винайм житла для найбільш незахищених сімей ВПО.

- Покращення умов проживання. Створити належні умови у місцях компактного проживання переселенців, доки вони там мешкають: ремонт і утеплення приміщень (якщо це гуртожитки, школи тощо), забезпечення опаленням, водопостачанням, меблями, побутовою технікою за потреби (у співпраці з благодійниками). Моніторити санітарні та безпекові умови проживання, усувати недоліки.

- Постійні рішення для вразливих категорій. Приділити особливу увагу забезпеченню житлом людей похилого віку, осіб з інвалідністю, сиріт та інших вразливих ВПО, які не можуть самостійно покращити житлові умови. Розглянути можливість створення спеціалізованого соціального житла або пристосованих приміщень для таких категорій (наприклад, обладнати частину гуртожитку під соціальний дім для літніх переселенців, які потребують догляду).

Ключові заходи:

- Проведення інвентаризації наявного житлового фонду громади, що може бути використаний для проживання ВПО (незайняті комунальні квартири, гуртожитки, санаторії, бази відпочинку тощо), та оцінка вартості їх ремонту.

- Підготовка проєктних заявок для отримання державної субвенції на придбання житла для ВПО або участі в державних програмах (наприклад, програма забезпечення житлом ВПО, пільгове іпотечне кредитування «ЄОселя» тощо) – у співпраці з обласною державною адміністрацією.

- Взаємодія з міжнародними донорами (УВКБ ООН, МОМ, Червоний Хрест, благодійні фонди) щодо фінансування будівництва модульного містечка чи житлових секцій для переселенців у громаді. Розробити проект і пропозиції із виділення земельної ділянки під таке будівництво при співфінансуванні громади.

- Створення місцевого Фонду підтримки ВПО в житлових питаннях – спеціального фонду, куди залучати благодійні внески, донорські кошти та бюджетні кошти для оперативного вирішення житлових проблем (закупівля будматеріалів для ремонтів, екстрена допомога погорільцям тощо).

- Налагодження механізму компенсації власникам житла, які безоплатно прихистили ВПО. Продовжити практику адресної допомоги тим місцевим мешканцям, котрі розміщують у себе переселенців (на основі договорів або рішень ради, за наявності ресурсів).

- Переселення сімей ВПО із тимчасових прихистків (шкіл, ліцеїв, адміністративних будівель) у більш придатні для довготривалого проживання помешкання. Зокрема, планується до 2024–2025 рр. забезпечити альтернативне житло сім'ям, що наразі проживають у гуртожитку ліцею (понад 50 дітей та їх батьки), аби відновити нормальний навчальний процес і покращити побутові умови цих родин.

- Підтримка ВПО у самостійному вирішенні житлового питання: консультації щодо отримання кредитів на житло, виділення земельних ділянок під індивідуальне будівництво в межах громади (за потреби та згідно із законодавством), сприяння у підведенні комунікацій, якщо переселенці будують житло власним коштом.

- Контроль за станом житлових умов переселенців: соціальні працівники та представники ради ВПО здійснюють регулярні відвідування місць проживання, визначають проблеми (перенаселеність, аварійність тощо) і передають інформацію до виконкому для реагування.

Індикатори результативності напряму 1:

Показник	Базове значення (2025)	Цільове значення (2030)
Частка сімей ВПО, які мають постійне (не тимчасове) житло в громаді	~40% (оцінка)	95%
Кількість ВПО, що мешкають у місцях компактного тимчасового проживання (гуртожитки, школи тощо)	~150 осіб	0 осіб

Кількість нових житлових об'єктів, побудованих або придбаних для переселенців за підтримки громади	0 (на початок 2025 р.)	не менше 50 одиниць житла
Частка ВПО, задоволених умовами проживання (опитування)	– (опитування не проводилось)	>80% (високий рівень задоволеності)

(Примітка: Базові значення розраховані за даними оцінки потреб 2025 р. та експертними оцінками; цільові значення уточнюватимуться щорічно залежно від прогресу.)

Напрямок 2. Підтримка у працевлаштуванні та розвитку самозайнятості

Ціль напрямку 2: Сприяти економічній самостійності та зайнятості внутрішньо переміщених осіб шляхом їх працевлаштування, професійного розвитку та підтримки підприємницьких ініціатив. До 2030 року більшість працездатних ВПО в громаді повинні мати постійне місце роботи або самозайнятості, що забезпечує стабільний дохід, тим самим зменшуючи залежність від соціальних виплат і сприяючи розвитку економіки громади.

Основні завдання:

1. Сприяння працевлаштуванню. Допомогти переселенцям знайти роботу за фахом чи навичками або освоїти нову професію, затребувану на локальному ринку праці. Забезпечити доступність для ВПО всіх сервісів служби зайнятості, індивідуальний підхід у підборі вакансій.

2. Навчання та перекваліфікація. Організувати для ВПО професійні навчальні курси, тренінги, підвищення кваліфікації відповідно до потреб ринку (зокрема у співпраці з центром зайнятості). Заохочувати отримання ваучерів на навчання для дорослих, участь у державних програмах перекваліфікації.

3. Розвиток підприємництва та самозайнятості. Стимулювати відкриття власної справи переселенцями: консультування щодо започаткування бізнесу, підготовка бізнес-планів, менторська підтримка. Допомога в залученні мікрогрантів (до 250 тис. грн) на розвиток власної справи в межах урядового проєкту «єРобота» та інших донорських грантів для малого бізнесу.

4. Залучення місцевих працедавців. Працювати з роботодавцями громади та сусідніх районів щодо найму ВПО: проводити зустрічі, “круглі столи” з бізнесом, пояснювати вигоди (залучення кадрів, можливі компенсації від держави за працевлаштування ВПО). За можливості – запровадити місцеві стимулюючі заходи для підприємців, що беруть на роботу переселенців (наприклад, відзначення на рівні громади, пріоритет при участі у місцевих програмах розвитку бізнесу тощо).

5. Громадські та тимчасові роботи. Залучати ВПО до громадських робіт, соціально корисних проєктів у громаді з оплатою праці (в рамках програм центру зайнятості або місцевих ініціатив). Це дасть переселенцям тимчасовий заробіток і користь громаді (наприклад, роботи з благоустрою, допомога на об'єктах соціальної сфери).

6. Моніторинг зайнятості та потреб. Створити базу даних працездатних ВПО з інформацією про їх освіту, професійні навички, попередній досвід роботи. На основі цієї інформації – адресно пропонувати вакансії або навчання. Відслідковувати рівень безробіття серед переселенців та основні перешкоди у працевлаштуванні (транспорт, брак дитячих садків, тощо) і усувати їх спільно з іншими підрозділами ради.

Ключові заходи:

- Спільно з Рахівською філією обласного центру зайнятості організувати виїзні прийоми в селищі Великий Бичків спеціально для ВПО (наприклад, раз на місяць), щоб переселенці могли отримати консультації з питань зайнятості, не виїжджаючи в районний центр.

- Проведення ярмарків вакансій у громаді за участі місцевих підприємців, фермерських господарств, установ соціальної сфери. Окремо передбачити секцію для ВПО, де вони зможуть презентувати свої резюме, дізнатися про наявні вакансії та пройти співбесіди.

- Створення програми стажування та тимчасової зайнятості для молоді з числа ВПО – співпраця зі школами, коледжами щодо залучення старшокласників/студентів-переселенців до практики в місцевих установах, бізнесах з перспективою подальшого працевлаштування.

- Надання допомоги у відкритті бізнесу: створення при селищній раді або ЦНАП консультаційного центру для підприємців-ВПО, де фахівці допоможуть зареєструвати ФОП, оформити необхідні документи, вибрати систему оподаткування. Організація тренінгів з основ бізнесу, управління фінансами, маркетингу для початківців.

- Пошук партнерів серед міжнародних організацій (наприклад, МОМ, ПРООН) для впровадження програм підтримки самозайнятості: гранти на обладнання, інструменти для ВПО, які бажають розпочати власну справу (ремесла, швейна справа, сільське господарство тощо).

- Розвиток кооперативів або соціальних підприємств за участю ВПО. Ініціювати створення кооперативів у сферах, де переселенці мають компетенції і які потрібні громаді (швейний цех, переробка сільгосппродукції, зелений туризм та ін.). Громада може підтримати такі починання приміщенням, мінімальним оснащенням, сприянням у пошуку ринків збуту.

- Забезпечення доступу до дитячих садків та шкіл для дітей ВПО, розширення їх мережі за потреби – як передумова для зайнятості батьків. За потреби, відкрити додаткові групи у садочках або ввести тимчасові ваучери на приватні дошкільні заклади для сімей ВПО, поки немає місць у комунальних.

- Інформаційна кампанія «Робота для ВПО: ти потрібен» на місцевому рівні (банери, радіоголошення, соцмережі) – поширення історій успішного працевлаштування переселенців, приклади їхнього внеску в економіку громади, щоб мотивувати і самих ВПО, і роботодавців.

Індикатори результативності напряму 2:

- **Рівень зайнятості ВПО.** Частка працездатних переселенців, які мають офіційну роботу або успішно займаються бізнесом. Базове значення (2025): ~30% працевлаштованих; Ціль (2030): ≥70% працевлаштованих.

- **Кількість ВПО, що отримали нову професію/навички.** База 2025: 0 (окремих програм нема); Ціль 2030: не менше 200 осіб пройшли навчання чи перенавчання.

- **Нові підприємці з числа ВПО.** База: 10–15 ФОП (оцінка); Ціль: +50 нових підприємців з числа ВПО, що відкрили бізнес у громаді до 2030 р.

- **Участь у громадських роботах.** База: Відсутня програма; Ціль: щорічно залучати ≥ 50 переселенців до оплачуваних громадських робіт або тимчасових проектів.

- **Грантова підтримка бізнесу.** Сума залучених грантів або пільгових кредитів для бізнесів ВПО. Ціль до 2030: не менше 5 млн грн сумарно інвестицій в бізнеси переселенців (через різні програми).

- **Задоволеність рівнем економічної інтеграції.** % ВПО, що вважають себе економічно самостійними та мають достатній дохід. Ціль: $>80\%$ (опитування у 2030 р.).

Напрямок 3. Доступ до соціальних послуг, медичної, правової та психологічної допомоги

Ціль напрямку 3: Забезпечити внутрішньо переміщеним особам повний та зручний доступ до соціальних сервісів громади, медичного обслуговування, правової підтримки та психологічної допомоги. Досягти того, щоб переселенці мали той самий рівень забезпечення основними послугами, що і місцеві мешканці, а особи з вразливих категорій отримували необхідну адресну підтримку. Покращити фізичне та психічне здоров'я ВПО, обізнаність щодо своїх прав і можливостей.

Основні завдання:

1. Інтеграція ВПО в систему соціального захисту. Продовжити роботу з взяття на облік усіх ВПО в громаді, забезпечити їм своєчасне призначення належних державних соціальних виплат (щомісячна адресна допомога ВПО, пенсії, допомога малозабезпеченим, допомога дітям тощо). Контролювати, щоб жодна сім'я переселенців не лишилася поза системою соцзахисту через бюрократичні перепони або брак інформації.

2. Надання місцевих соціальних послуг. Розширити спроможність місцевого Комунального закладу «Центр надання соціальних послуг Великобичківської селищної ради» для підтримки переселенців: за потреби залучити додаткового фахівця із соціальної роботи, який опікуватиметься виключно сім'ями ВПО; організувати виїзні прийоми соцпрацівників у віддалених селах громади, де проживають переселенці, щоб вони могли отримати консультації на місці. Посилити адресну роботу з вразливими родинами – складати плани реабілітації/адаптації, здійснювати соціальний супровід.

3. Медична допомога та охорона здоров'я. Забезпечити, щоб всі переселенці були прикріплені до сімейних лікарів КНП «Великобичківський ЦПМСД» та мали доступ до первинної медичної допомоги. Провести інформаційну кампанію про право ВПО на безоплатні медичні послуги за програмою медичних гарантій, у т.ч. на пологи та ліки за програмою «Доступні ліки». Спільно з медиками – організувати профілактичні огляди в місцях

компактного проживання (вакцинація, огляди дітей, скринінг хронічних хвороб у літніх). Забезпечити адресну підтримку тяжкохворих переселенців: сприяти направленню до обласних закладів, залучати благодійників для закупівлі дорогих ліків чи протезування тощо.

4. Психологічна підтримка. Створити умови для надання психологічної допомоги переселенцям, які пережили травматичні події війни. На базі Комунального закладу «Центр надання соціальних послуг Великобичківської селищної ради» або в партнерстві з ГО організувати роботу психолога/психотерапевта (хоча б на умовах часткової зайнятості або волонтерства). Проводити групові заняття з психологічної підтримки: для дітей (арт-терапія, ігрові методики), для дорослих (групи підтримки, тренінги зі стрес-менеджменту, подолання травми). Залучати кваліфікованих спеціалістів з області або через програми UNICEF, Червоного Хреста тощо, якщо в громаді бракує власних психологів.

5. Правова допомога та захист. Забезпечити ВПО доступ до безоплатної правової допомоги з питань, що їх турбують: відновлення документів, отримання довідок ВПО, вирішення трудових спорів, оформлення статусу учасника бойових дій для військовослужбовців-переселенців, спадкові та житлові питання тощо. Налагодити співпрацю з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД) – запросити юристів проводити регулярні консультаційні прийоми у Великому Бичкові. Інформувати переселенців про наявні гарячі лінії та онлайн-сервіси («Юридичний порадник для ВПО» чат-бот тощо).

6. Освітні та дитячі послуги. Забезпечити інтеграцію дітей ВПО в місцеві садочки і школи без дискримінації. Надати підтримку дітям, які змінили школу: за необхідності – додаткові заняття з предметів для вирівнювання освітнього рівня, психологічна підтримка у школі (через шкільного психолога). Організувати гуртки чи секції для дітей переселенців, заохочувати їх участь у позашкільному житті (можливо, звільнити на перший рік від оплати за гуртки, якщо вона є). Також сприяти залученню дітей ВПО до оздоровлення в літніх таборах, санаторіях за рахунок державних чи обласних програм.

7. Гуманітарна та матеріальна допомога. Хоч стратегія фокусується на інтеграції, важливо підтримувати мінімальні потреби малозабезпечених ВПО: продовольчі набори, одяг, засоби гігієни. Координувати разом з благодійними організаціями регулярну адресну допомогу найбільш потребуючим (багатодітні сім'ї, люди з інвалідністю). Створити при Центрі соцпослуг банк одягу/речей: пункт, де переселенці (та й місцеві вразливі групи) зможуть безкоштовно отримати бувші у використанні речі, дитячі іграшки тощо, які жертвує громада.

8. Моніторинг та зворотний зв'язок. Запровадити практику опитування ВПО щодо якості отримуваних соціальних та медичних послуг, виявляти проблемні моменти (наприклад, скарги на довгі черги, неповне інформування, негуманне ставлення). Обговорювати ці питання на засіданнях профільних відділів ради та за участю Ради ВПО, виробляти рішення для покращення ситуації.

Ключові заходи:

- Впровадження принципу «єдиного вікна» для ВПО в адміністративних послугах: виділити окремого відповідального спеціаліста у ЦНАП або виконкомі, який буде курирувати всі звернення переселенців, допомагати заповнювати заяви, координувати з різними службами.

- Підготовка та поширення пам'ятки для ВПО з переліком усіх доступних послуг та контактів у громаді: де отримати довідку переселенця, як стати на облік до лікаря, де шукати роботу, куди звернутися за правовою допомогою, графік виїздів спеціалістів і т.п. Цю інформацію розмістити на сайті ради, дошках оголошень, роздати під час реєстрації.

- Співпраця з благодійниками, зокрема із підприємством «Грузар», яке реалізує програму допомоги найуразливішим сім'ям ВПО (як згадано у новинах громади). Забезпечити прозорий відбір отримувачів допомоги, довести інформацію про цю програму до цільових сімей.

- Організація роботи мобільної медичної бригади (за підтримки департаменту охорони здоров'я або Червоного Хреста) для періодичних виїздів у села громади, де проживають ВПО, з метою проведення оглядів, щеплень, видачі ліків за рецептами.

- Залучення волонтерів з числа студентів-медиків чи психологів (можливо, за підтримки обласних вишів) для проведення короткострокових реабілітаційних таборів, психологічних тренінгів для дітей та дорослих, які пережили обстріли чи інші травми.

- Проведення циклу правових семінарів «Твої права як ВПО» для різних груп (орендарі житла, підприємці, працівники тощо) спільно з юристами БВПД або громадськими правозахисниками. Окремо – тренінг для працівників ради та організацій громади щодо особливостей роботи з переселенцями (щоб підвищити чутливість і компетентність персоналу).

- Інтеграція даних про ВПО у всі місцеві інформаційні системи (наприклад, електронна черга в дитсадки має враховувати статус ВПО, медична інформаційна система – позначати пацієнтів-ВПО для відстеження їх потреб тощо) при дотриманні вимог захисту даних. Це дозволить ефективніше планувати послуги.

- Співпраця з поліцейським офіцером громади для забезпечення правопорядку та захисту переселенців від можливих злочинних посягань чи дискримінації. Регулярний обмін інформацією: чи є випадки домашнього насильства в сім'ях ВПО, правопорушення за участі переселенців чи щодо них, і спільні дії щодо запобігання і реагування.

Індикатори результативності напряму 3:

Охоплення соцпослугами: 100% зареєстрованих ВПО отримують належні соціальні виплати та послуги (базове значення 2025 ~95%).

Медичне обслуговування: Частка ВПО, закріплених за сімейним лікарем – база: 85%; ціль: 100%.

Психологічна допомога: Кількість ВПО, які отримали психологічні консультації або відвідали групи підтримки – база: 0 (системно не надавалось); ціль: не менше 300 осіб сумарно за 2025–2030 рр.

Правова поінформованість: Частка ВПО, обізнаних про свої права та можливості (за результатами опитування) – ціль: >90%. Кількість звернень переселенців по безоплатну правову допомогу – ціль: ≥ 50 звернень на рік.

Задоволеність послугами: Рівень задоволеності ВПО якістю соціальних і медичних послуг (опитування) – ціль: $\geq 80\%$ відповіли «задовільно» і вище.

Вирішення гуманітарних потреб: Обсяг виданої гуманітарної допомоги (наборів) та кількість охоплених сімей – підтримувати на рівні, достатньому для закриття базових потреб 100% малозабезпечених ВПО (моніторинг покриття).

Напрямок 4. Інтеграція ВПО у життя громади, участь у прийнятті рішень, подолання упереджень

Ціль напрямку 4: Досягти соціальної згуртованості в громаді шляхом повномасштабної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у всі сфери громадського життя, залучення їх до процесів прийняття рішень та мінімізації будь-яких проявів упередженого ставлення. Головний результат – громада, де немає поділу на «місцевих» та «переселенців», де всі мешканці відчують себе єдиною спільнотою, що спільно вирішує локальні питання та підтримує один одного.

Основні завдання:

1. Сприяння соціальній взаємодії. Створити можливості для регулярного спілкування і спільного дозвілля переселенців та місцевих жителів, аби люди краще пізнали одне одного. Подолати ізольованість ВПО, особливо тих, хто проживає компактно.

2. Залучення ВПО до громадських ініціатив. Заохотити переселенців брати участь у діяльності місцевих громадських об'єднань, культурних, спортивних заходах, волонтерських акціях. Надавати їм ролі не лише отримувачів допомоги, а й активних учасників та організаторів подій у громаді.

3. Участь у місцевому самоврядуванні. Інтегрувати голос ВПО у процеси прийняття рішень: включати представників переселенців до консультативно-дорадчих органів, робочих груп при раді, залучати до обговорення проєктів рішень, що їх стосуються. Забезпечити діяльність Ради з питань ВПО при селищній раді та врахування її рекомендацій.

4. Інформаційно-просвітницька робота для подолання упереджень. Проводити серед місцевого населення роз'яснення, формувати толерантне ставлення до ВПО, розвінчувати негативні стереотипи (на кшталт «переселенці забирають наші ресурси» чи інші міфи). Підкреслювати, що всі мешканці громади рівні та мають спільні інтереси.

5. Підтримка ініціатив ВПО. Створити умови, щоб самі переселенці могли ініціювати проєкти інтеграції – наприклад, організувати гурток, суботник, культурний захід. Допомогти їм у реалізації цих ідей (організаційно, фінансово невеликими грантами).

6. Розвиток Ради ВПО та самоорганізації. Сприяти ефективній роботі Ради з питань внутрішньо переміщених осіб: оновлювати її склад за потреби, включивши представників різних категорій ВПО (жінки, молодь, люди похилого віку); проводити регулярні засідання; доводити рішення Ради ВПО до виконавчих органів та забезпечувати зворотний зв'язок. Заохочувати створення

ініціативних груп ВПО у селах громади, що будуть на місцях комунікувати з владою.

Ключові заходи:

- Проведення щорічного Дня єдності громади, присвяченого згуртуванню місцевих жителів і переселенців. У рамках заходу – ярмарок культур (де родини ВПО представлять страви, вироби, традиції своїх регіонів), спортивні змагання змішаними командами, спільний концерт талантів громади (виступають і місцеві, і переселенці). Такий захід стане доброю традицією для налагодження дружніх стосунків.

- Організація круглих столів або громадських слухань щодо проблем інтеграції ВПО (не рідше 2 разів на рік). Запрошувати як самих переселенців, так і представників старостинських округів, активістів громади, депутатів ради. Обговорювати хід реалізації Стратегії, нові виклики, пропозиції від ВПО. Це забезпечить відкритість і врахування різних думок.

- Підтримка спільних волонтерських проєктів: наприклад, акція з прибирання парку або річки, де разом працюють і переселенці, і місцева молодь; відвідування самотніх літніх людей (як місцевих, так і ВПО) волонтерськими командами, що складаються з представників обох груп. Спільна корисна справа згуртовує.

- Розвиток культурного діалогу: провести цикл вечорів «Знайомство з регіонами України», де переселенці з різних областей (Донецької, Луганської, Херсонської тощо) розкажуть про свою малу батьківщину, її культуру, показують відео, фото, можливо, навчать місцевих якимось ремеслам чи пісням. Це взаємно збагатить культуру громади і зніме упередження.

- Забезпечення роботи консультативної Ради ВПО: закріпити рішенням ради регулярність її засідань (наприклад, щокварталу або частіше при потребі); визначити механізм подання Радою пропозицій та отримання офіційної відповіді від влади. Розглядати на засіданнях виконкому питання, підняті Радою ВПО, з прийняттям відповідних рішень. Передбачити можливість участі голови Ради ВПО в сесіях селищної ради з правом дорадчого голосу, коли розглядаються питання, що стосуються переселенців.

- Включення представників ВПО до складу громадських рад, наглядових рад закладів освіти, медицини тощо на території громади. Таким чином переселенці будуть долучені до управління закладами, якими теж користуються (школами, лікарнею), і матимуть вплив на рішення.

- Інформаційна кампанія для місцевих мешканців: публікація в місцевій газеті або на сайті серії статей «Історії успіху переселенців», де розповідається про ВПО, які започаткували бізнес, волонтерять, стали частиною громади. Це формуватиме позитивний образ і демонструватиме внесок ВПО.

- Співпраця зі священнослужителями, освітянами та лідерами думок громади щодо популяризації толерантності. Наприклад, провести спільну молитовну зустріч за мир і єдність, організовану різними конфесіями, куди запросити і переселенців, і місцевих. Або уроки доброти в школах, де дітям пояснюють про співчуття до тих, хто втратив дім.

Індикатори результативності напряму 4:

- **Кількість спільних заходів:** кількість проведених спільних заходів за участі ВПО і місцевих (культурних, спортивних, волонтерських) – база 2025: 1–2 епізодично; ціль 2030: не менше 5 щороку.

- **Робота Ради ВПО:** число засідань Ради з питань ВПО на рік – ціль: не менше 4; кількість пропозицій/ініціатив від Ради ВПО, реалізованих радою – ціль: ≥ 2 щороку.

- **Участь у самоврядуванні:** кількість представників ВПО, залучених до дорадчих органів, комісій – ціль: ≥ 5 осіб постійно; наявність хоча б 1 ВПО-депутата у наступному скликанні селищної ради (як індикатор політичної інтеграції).

- **Рівень упередженості (соціологія):** частка місцевих мешканців, які висловлюють позитивне або нейтральне ставлення до ВПО – база: наприклад 60%; ціль: $> 90\%$.

- **Ініціативність ВПО:** кількість проєктів/заходів, ініційованих самими переселенцями за підтримки громади – ціль: ≥ 1 -2 проєкти щороку.

- **Відчуття інтеграції:** частка ВПО, які відчують себе «частиною громади» – ціль: $\geq 80\%$ (за даними опитування 2030 р.).

Напрямок 5. Інформаційна політика та залучення ресурсів

Ціль напрямку 5: Забезпечити ефективну інформаційну підтримку процесів інтеграції ВПО та активно залучати додаткові ресурси для реалізації заходів Стратегії. Досягти поінформованості кожного переселенця про доступні можливості в громаді, а також мобілізувати фінансові, матеріальні і людські ресурси з різних джерел (місцевого бюджету, державних програм, донорської допомоги, волонтерських рухів) для успішного виконання стратегічних цілей.

Основні завдання:

1. Розробка та впровадження інформаційної стратегії. Створити комплексний комунікаційний план щодо висвітлення питань інтеграції ВПО: визначити цільові аудиторії (ВПО, місцеві мешканці, потенційні донори, ЗМІ) та канали комунікації для кожної. Забезпечити регулярне інформування про заходи для переселенців, успіхи та проблеми інтеграції.

2. Інформаційна підтримка ВПО. Налагодити систематичне доведення до переселенців інформації про їх права, доступні послуги, нові програми допомоги. Всі оголошення, рішення, що стосуються ВПО, мають оперативно доводитись до них у зручній формі (через SMS-розсилку, Viber/Telegram-групу громади, на сайті, на дошках оголошень у місцях проживання).

3. Підтримка двостороннього зв'язку. Забезпечити канали зворотного зв'язку, щоб ВПО могли ставити запитання, висловлювати пропозиції чи скарги. Наприклад, гаряча лінія в громаді з питань ВПО, скринька пропозицій при виконкомі, онлайн-форма на сайті. Оперативно реагувати на звернення.

4. Залучення державних та обласних ресурсів. Активно працювати з обласною владою та центральними органами, щоб громада потрапляла в програми підтримки ВПО: субвенції на житло, програми створення робочих місць, освітні та медичні проєкти. Готувати якісні заявки, техніко-економічні обґрунтування під такі програми.

5. Залучення міжнародної допомоги. Моніторити грантові можливості від міжнародних організацій, фондів ЄС, агенцій ООН та подаватися на конкурси, що стосуються розвитку громад, інтеграції ВПО, соціальної згуртованості. Встановити партнерські стосунки з 2-3 ключовими організаціями, які працюють в Закарпатті (наприклад, IREX, ПРООН, MOM), запросити їхніх представників відвідати громаду, презентувати наші потреби.

6. Залучення бізнесу та громадськості. Шукати підтримки серед місцевого бізнесу (меценатства) для фінансування окремих заходів Стратегії – наприклад, місцеві підприємці можуть спонсорувати проведення свята, ремонт житла, придбання комп'ютерів для освітніх потреб ВПО тощо. Так само залучати місцевих жителів до волонтерства та допомоги: проводити акції зі збору речей, шкільного приладдя, коштів на лікування конкретних переселенців тощо.

7. Прозоре управління ресурсами. Усі залучені кошти і допомога мають використовуватися ефективно та відкрито. Регулярно звітувати перед радою та громадою про отримані ресурси (гранти, субвенції) та їх освоєння. За потреби – створити при раді комісію з контролю цільового використання коштів на допомогу ВПО за участі представників громади або депутатів.

8. Медіависвітлення та адвокація. Активно висвітлювати успіхи громади у вирішенні питань ВПО через ЗМІ – це підвищить імідж громади і ймовірність нових партнерств. Писати листи, звернення від імені громади до державних органів з пропозиціями по вдосконаленню політики щодо ВПО (адже наш досвід на місцях може лягти в основу кращих рішень на рівні країни).

Ключові заходи:

- Створити на офіційному веб-сайті громади окремий розділ «Для ВПО», де публікувати всі новини, рішення, анонси подій, що стосуються переселенців. Регулярно його оновлювати (не рідше 1 разу на тиждень). Дублювати найважливіші повідомлення на сторінці громади у Facebook та в месенджер-каналах.

- Розробити та розповсюдити інформаційні бюлетені або плакати у громадських місцях (сільради, відділення пошти, магазини) з роз'ясненнями прав ВПО та можливостей інтеграції. Наприклад: «ВПО мають право брати участь у програмі здобуття освіти дорослих...», «Не знайшли роботи? Центр зайнятості пропонує...», «Проблеми з документами – зверніться за правовою допомогою за тел...» тощо.

- Призначити відповідального координатора з питань ВПО при виконкомі, який буде також виконувачем інформаційної політики: збирати новини, писати пости, відповідати на питання переселенців, координувати проекти з донорами. Забезпечити для нього відповідне навчання (тренінги з проектного менеджменту, англійської мови для спілкування з донорами).

- Розробити пакет проектних пропозицій для потенційних донорів: наприклад, проект створення навчального центру для ВПО, проект розвитку підприємництва серед жінок-переселенок, проект облаштування дитячого майданчика у місці проживання ВПО тощо – з кошторисами, описом очікуваного ефекту. Ці заготовки дозволять швидко податися на гранти, коли з'являться відповідні конкурси.

- Ініціювати включення Великобичківської громади до пілотних проєктів та асоціацій органів місцевого самоврядування, пов'язаних з ВПО. Зокрема, долучитися до проєктів Всеукраїнської асоціації громад щодо інтеграції переселенців, програм обміну досвідом з іншими громадами, які мають значну кількість ВПО. Обмін найкращими практиками допоможе залучити інноваційні підходи.

- Використовувати сучасні IT-рішення для комунікації: чат-бот громади (наприклад, існуючий бот «СВОЇ») налаштувати під відповіді на типові питання ВПО, впровадити систему SMS-оповіщень при надходженні важливих повідомлень (якщо технічно можливо).

- Фандрейзингова кампанія серед міжнародних партнерів: підготувати презентаційні матеріали про громаду двома мовами (укр/англ), де окреслити потреби ВПО, вже зроблені кроки та плани (ця Стратегія). Направити ці матеріали до посольств, міжнародних фондів, представництв донорів в Україні з пропозиціями співпраці. Запросити представників кількох організацій відвідати громаду, поспілкуватися з ВПО, побачити ситуацію на місці – це підвищить шанси отримати проєкти.

- Проведення річного форуму «Громада і ВПО – рік потому» – публічного заходу наприкінці кожного року, де підбиваються підсумки роботи з переселенцями: презентуються досягнення (скільки забезпечено житлом, скільки працевлаштовано, які події проведено), обговорюються плани на наступний рік. Запрошуються представники влади, донори, громада. Це одночасно елемент звітності та можливість привернути додаткову увагу до потреб громади.

Індикатори результативності напряму 5:

- **Рівень поінформованості ВПО:** частка переселенців, які зазначають, що отримують достатньо інформації про послуги та новини громади – ціль: >90% (опитування).

- **Кількість інформаційних продуктів:** кількість публікацій/оголошень для ВПО (на сайті, соцмережах) – ціль: не менше 4 на місяць; кількість проведених інформаційних сесій, зборів – ціль: ≥ 2 на квартал.

- **Залучені фінансові ресурси:** обсяг додаткових коштів, залучених на виконання Стратегії (гранти, субвенції, спонсорська допомога) – база 2025: 0 грн (Стратегія щойно починає діяти); сукупно за 2025–2030: не менше 500 тис грн.

- **Частка заходів Стратегії, профінансованих за рахунок зовнішніх джерел:** ціль: $\geq 50\%$ (щоб зменшити навантаження на місцевий бюджет).

- **Місцевий бюджет на підтримку ВПО:** обсяг коштів, що щорічно передбачаються в бюджеті громади на програми підтримки ВПО – ціль: поступове збільшення на 10% щороку (в міру фінансових можливостей громади).

- **Рівень прозорості:** публікація щорічного звіту про реалізацію Стратегії – ціль: 100% (щороку звіт оприлюднено в повному обсязі); відсутність зафіксованих випадків нецільового використання допомоги ВПО (кількісний індикатор – 0 інцидентів).

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ

Виконання Стратегії. Для реалізації визначених цілей створюється робоча група з числа представників виконавчого комітету, соціальних служб,

освіти, медицини, центру зайнятості, поліції, Ради ВПО. Вона координуватиме виконання заходів, розподіл відповідальних та ресурсів, дотримання строків. Стратегія розрахована на період до 2030 року і реалізовуватиметься поетапно: короткостроковий план (2025–2026 рр.), середньостроковий (2027–2028) та довгостроковий (2029–2030) з можливим продовженням. Кожен етап матиме конкретний план заходів, затверджений рішенням селищної ради.

Моніторинг та оцінка. Впроваджується система моніторингу досягнення індикаторів: профільні підрозділи збирають дані щокварталу, аналізуються проміжні результати. Раз на рік готується звіт про виконання Стратегії, який розглядається на сесії селищної ради і оприлюднюється для громади. У разі виявлення відставання від планових показників – робоча група розробляє коригувальні дії. Також передбачається середньостроковий перегляд Стратегії (у 2027 році) – внесення змін або доповнень з урахуванням нових обставин (наприклад, зміна кількості ВПО, завершення воєнних дій і можливе повернення частини переселенців додому тощо).

Фінансове забезпечення. Фінансування заходів Стратегії здійснюватиметься за рахунок коштів місцевого бюджету (в рамках відповідних цільових програм), державних субвенцій, грантів міжнародних організацій, інших джерел, не заборонених законодавством. Щороку при формуванні бюджету громади враховуватимуться статті видатків на підтримку ВПО відповідно до пріоритетів Стратегії. Залучені грантові та благодійні кошти акумулюватимуться на спеціальних фондах/рахунках з прозорим обліком.

Очікуваний вплив. Реалізація Стратегії до 2030 року забезпечить створення у Великобичківській громаді середовища, в якому внутрішньо переміщені особи зможуть успішно інтегруватися, реалізувати свої можливості та робити внесок у розвиток громади. Поліпшаться житлові умови сотень сімей, знизиться рівень безробіття, покращиться доступ до послуг, зміцніть соціальна єдність. Громада набуде цінного досвіду ефективної взаємодії та підтримки, що стане запорукою її стійкості перед майбутніми викликами. Врешті, Великобичківська територіальна громада стане прикладом для інших, як згуртованістю та стратегічним підходом можна перетворити проблему вимушеного переміщення на нові можливості для зростання та розвитку спільноти.

Стратегія набуває чинності з моменту її офіційного затвердження рішенням сесії Великобичківської селищної ради. Виконавчий комітет селищної ради та відповідальні установи приступають до реалізації визначених заходів, керуючись даним документом як дорожньою картою інтеграції та підтримки внутрішньо переміщених осіб у громаді до 2030 року.

**Керуючий справами
(секретар) виконкому**

Людмила СМЕРДУЛ